

Datum
2020-05-26
Vår referens
Karin Boeryd
Förvaltningsjurist
karin.boeryd@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Nämndinitiativ från Lisa Stolpe (V) om öppna nämndsammanträden GRF-2019-34542

Sammanfattning

Nämndledamoten Lisa Stolpe väckte i december 2019 ett nämndinitiativ om öppna nämndsammanträden. Grundskolenämnden beslutade den 17 december 2019 att ge grundskoleförvaltningen i uppdrag att återkomma med ett förslag på en organisation för vilken nämndens sammanträden till viss del skulle kunna vara öppna. Grundskoleförvaltningen har genomfört en utredning kring hur offentliga nämndsammanträden skulle kunna organiseras. Grundskoleförvaltningen bedömer att det är möjligt att ha offentliga nämndsammanträden, men att flera åtgärder behöver vidtas och att vissa frågor behöver utredas vidare.

Förslag till beslut

Grundskolenämnden föreslås besluta

1. Grundskolenämnden godkänner utredningen.

Beslutsunderlag

- Nämndinitiativ från Lisa Stolpe (V) om öppna nämndsammanträden
- §191 GRN Nämndinitiativ från Lisa Stolpe (V) om öppna nämndsammanträden
- G-Tjänsteskrivelse GRNAU 200605 om öppna nämndsammanträden

Beslutsplanering

Grundskolenämnden 2019-12-17
Grundskolenämndens arbetsutskott 2020-06-05
Grundskolenämnden 2020-06-16

Ärendet

Bakgrund

Nämndledamoten Lisa Stolpe väckte i december 2019 ett nämndinitiativ i vilket hon yrkar att nämndens möten ska vara öppna för åhörare. I de fall sekretessbelagda personärenden eller andra ärenden av sådan karaktär ska behandlas yrkas att dessa förläggs till mötets slut. Grundskolenämnden (nämnden) beslutade den 17 december 2019 att ge grundskoleförvaltningen (förvaltningen) i uppdrag att återkomma med ett förslag på en

organisation för vilken nämndens sammanträden till viss del skulle kunna vara öppna.

Grundskoleförvaltningens utredning

Förvaltningens utredning behandlar frågor om sekretess, lokal, säkerhet, kommunikation, sammanträdestid och utvärdering. Vidare ges förslag till hur offentliga sammanträden skulle kunna organiseras och vilka åtgärder som krävs för ett genomförande samt identifierar vissa utmaningar. I utredningen har kontakt tagits med Funktionsstödsförvaltningen i Malmö kommun (funktionsstödsförvaltningen), vars nämnd är den enda i staden som idag har offentliga sammanträden. Förvaltningen har även varit i kontakt med skolförvaltningarna i Lunds kommun som också har offentliga nämndsammanträden.

Sekretess

Enligt 6 kap. 25 § kommunallagen ska en nämnds sammanträden hållas inom stängda dörrar. Nämnden får dock besluta att dess sammanträden ska vara offentliga, om fullmäktige har medgett det. En nämnds sammanträden ska dock alltid hållas inom stängda dörrar när det avser myndighetsutövning eller ärenden där det förekommer uppgifter som omfattas av sekretess hos nämnden.

Genom 31 § grundskolenämndens reglemente har fullmäktige gett nämnden möjlighet att hålla offentliga sammanträden.

Ärenden som rör myndighetsutövning fattas i nämndens verksamhet som huvudregel av delegat i enlighet med delegationsordningen och är därför sällan förekommande på nämndsammanträden. Däremot anmäls beslut tagna på delegation till nämnden och behandlas vid särskild punkt på mötena. I det underlag som då behandlas förekommer inga uppgifter som gör att personer kan identifieras.

I det fall ärenden som innebär myndighetsutövning eller ärenden som omfattas av sekretess ändå skulle tas upp vid nämndens sammanträden föreslår förvaltningen att dessa placeras sist på dagordningen, så att åhörare dessförinnan kan lämna sammanträdet. Denna modell innebär att en rutin behöver införas där tjänsteperson, lämpligen nämndsekreteraren, ser över om ärenden som innebär myndighetsutövning eller omfattas av sekretess kommer att behandlas. Detta skulle t.ex. kunna avse ärendetyper där delegat inte finns.

Sammanfattningsvis bedömer förvaltningen att det ur sekretesshänseende inte finns några hinder för att hålla offentliga nämndsammanträden, om föreslagna åtgärder vidtas och föreslagen rutin tas fram.

Lokal

Nämndens sammanträden hålls som regel i förvaltningens lokaler på Rönnen. Vanligtvis används lokal C9-1A och B. Under våren 2020 har emellertid aulan på Rönnen och lokaler på stadshuset använts som åtgärd för att minska smittspridningen av Coronaviruset. En gång år 2018 hölls ett sammanträde på Teknikens och Sjöfartens hus.

Det är svårt att uppskatta vilket intresse som skulle finnas hos allmänheten av att delta i det fall nämndens sammanträden blev offentliga. Vid kontakt med funktionsstödsförvaltningen framkommer att mellan 1–5 åhörare brukar delta vid funktionsstödsnämndens sammanträden. I funktionsstödsförvaltningens utredning¹ som föregick funktionsstödsnämndens beslut om offentliga sammanträden anges att under tiden då Malmö kommun var organiserad i stadsområden var uppslutningen vid offentliga sammanträden sällan mer än 20 åhörare. I de fall det var många åhörare berördes exempelvis frågor om nedläggning av skolor.

Förvaltningen bedömer att lokal C9-1A och B inte är lämplig för offentliga sammanträden ur säkerhetssynpunkt då den ligger innanför skalskyddet. Förvaltningen bedömer att alternativet som finns att tillgå på Rönnen är aulan. Lokalen rymmer 225 personer. Den ligger i anslutning till Rönnens entré och till utrymmen som är öppna för allmänheten, vilket innebär att inga särskilda åtgärder hade behövt vidtas för att slussa åhörare till möteslokalen. Vidare är aulan lämpad för att samla större grupper, det finns möblemang med bord och stolar, möjlighet att använda presentationsteknik och ett högtalarsystem. Det behöver dock utredas om högtalarsystemet är lämpligt för ändamålet och vilka kostnader det skulle innebära vid behov av nyinköp. Lokalen är åtkomlig för rullstolsburna. Hörselslinga finns inte i lokalen.

Möjlighet finns att utreda alternativa sammanträdeslokaler någon annanstans i staden. Förvaltningen bedömer dock att sammanträden på annan plats skulle generera vissa utmaningar för tjänstepersoner som ska delta vid mötena vad gäller tid och förflyttning samt nämndsekreterarens möjligheter att ordna med praktiska förberedelser inför mötet.

Nämndens sammanträdestider för nästföljande år beslutas vanligtvis under hösten. Vid beslut om att ha offentliga sammanträden kommer det vara av vikt att nämndsekreteraren informeras i god tid om vilka sammanträden som ska vara öppna respektive stängda för allmänheten, för att lämpliga lokaler ska kunna bokas. Förvaltningen befarar att det kan komma att uppstå problem kring bokning av lokaler i det fall nämnden avser att hålla öppna sammanträden beroende på vilka ärenden som ska behandlas. Detta då vissa ärenden dyker upp med kort tidsfrist och det då kan bli svårt att få tillgång till lämplig lokal.

Sammanfattningsvis bedömer förvaltningen att aulan på Rönnen går att använda som sammanträdeslokal, om än att det behöver utredas vilken högtalarteknik som behövs för att kunna genomföra sammanträden på ett bra sätt. Beroende på när nämnden avser att bestämma vilka möten som ska vara öppna kan även problem komma att uppstå vid bokning av lokaler.

Säkerhet

Nämnden är ytterst ansvarig för att de åtgärder som behövs för att förebygga att medarbetare och politiker utsätts för ohälsa eller olycksfall vidtas.

¹ FSN-2017-242, Utredning kring öppna sammanträden och medborgardialog.

I funktionsstödsförvaltningens utredning genomfördes en risk- och sårbarhetsanalys. Denna undersökte olika aspekter av offentliga sammanträden, analyserade hotbilder och bedömde vilka åtgärder som borde vidtas för att kunna hålla offentliga sammanträden. Av denna framkom bl.a. följande. Det finns alltid en viss hotbild mot politiker i allmänhet. Det kan även finnas en hotbild mot tjänstepersoner och chefer vid förvaltningen. Det finns därför alltid en viss risk att någon som kommer på ett öppet sammanträde kan komma att agera hotfullt eller våldsamt, något nämnden och förvaltningen därför måste planera för. Avveckling av enskilda verksamheter och organisationsförändringar bedöms vara ärenden där det kan finnas åsikter, och även om myndighetsbeslut fattas på delegation finns det en risk att någon uppsöker nämnden för att med hot eller våld avkräva svar. Det finns därför, även av dessa skäl, en viss risk att någon som kommer på ett öppet sammanträde kan agera hotfullt eller våldsamt.

I grundskoleförvaltningens utredning har kontakt tagits med tjänstepersoner vid funktionsstödsförvaltningen och skolförvaltningarna i Lund. Förvaltningarna uppger det är få åhörare vid sammanträdena (se exempel ovan). Besökarna har varit samhällsengagerade medborgare eller journalister där risknivån bedömts som låg.

Vid grundskoleförvaltningen finns ingen anställd säkerhetsvakt. Vid sammanträden finns möjlighet att anlita personskyddsväktare till en kostnad av 400–800 kr per timme, beroende på när beställning görs. En personskyddsväktare har som uppgift att skydda personer mot fysiskt angrepp, t.ex. under tiden någon ringer polisen. Personväktare skulle t.ex. kunna anlitas vid sammanträden där ärenden som förväntas kunna bli känsliga behandlas.

I det fall nämnden beslutar att gå vidare med ärendet anser förvaltningen att vissa frågor behöver utredas ytterligare. Dessa frågor avser bl.a. hur oönskade situationer ska hanteras som t.ex. utrymning av lokal, rutiner för när personskyddsväktare ska anlitas, åtgärder vid akut hot m.m. Vidare behöver besöksrutiner tas fram.

En fråga som nämnden bör ta ställning till är hur politikerna ska agera vid den paus som vanligtvis hålls vid sammanträdena. Förvaltningen är av uppfattningen att tjänstepersoner inte kan förväntas närvara under pauserna.

Sammanfattningsvis konstaterar förvaltningen att vissa frågor, i det fall nämnden beslutar att gå vidare med ärendet, behöver utredas ytterligare och att rutiner kring säkerheten behöver tas fram. Förvaltningen bedömer dock att det är möjligt att vidta åtgärder för att tillse politiker, tjänstepersoner och medborgares säkerhet vid sammanträdena.

Kommunikation

I det fall nämndens sammanträden blir offentliga är det viktigt att allmänheten får kännedom om att det finns möjlighet att närvara.

Funktionsstödsförvaltningen uppger att när funktionsstödsnämndens sammanträden blev

offentliga annonserades inledningsvis i Sydsvenskan inför varje möte. Efter utvärdering kom funktionsstödsförvaltningen fram till att de egna kommunikationskanalerna var billigare och effektivare.

Information om nämndens sammanträden publiceras idag på malmo.se. Förvaltningen är av uppfattningen att denna kommunikationskanal kan användas för att nå ut med informationen om offentliga nämndsammanträden. Vidare kan information lämnas genom anslag i förvaltningens reception och information till Malmö stads kontaktcenter samt internt via intranätet Komin. Förvaltningen ser inte att några övriga åtgärder behöver vidtas. Då föreslagna åtgärder skulle kunna genomföras genom befintliga personalresurser hade det inte heller inneburit några extra kostnader. I det fall nämnden väljer att endast hålla vissa sammanträden offentliga är det viktigt att detta tydligt framgår av den information som publiceras.

Förvaltningen bedömer sammantaget att det inte finns något som hindrar att nämnden håller offentliga sammanträden utifrån frågor som berör kommunikation.

Sammanträdestid

Nämndens sammanträden är förlagda kl. 09:00–12:00. Vanligtvis pågår sammanträdena under hela den utsatta mötestiden. Vid ett beslut om offentliga sammanträden bör nämnden ta ställning till vilken dialog som ska föras med de åhörare som kommer till mötena. Om nämnden, i samband med sammanträdet, vill diskutera ärenden med allmänheten finns det flera alternativ:

- a) Första halvtimmen viks till att åhörare får lämna synpunkter inför mötet. Ordförande frågar om det finns någon medborgare på plats och om de har några frågor. Finns inga frågor inleds sammanträdet direkt. Detta innebär att medverkande ledamöter och ersättare måste vara på plats vid frågestundens start.
- b) Om fullmäktige medgivit nämnden att ha offentliga sammanträden innebär detta att allmänheten har tillträde till sammanträdena normalt för att lyssna. Beslut om yttranderätt för andra än de som uttryckligen enligt kommunallagen kan medges närvarorätt torde kräva ett enhälligt beslut. Ett sådant beslut måste upprepas vid varje aktuellt tillfälle, det vill säga vanligtvis vid varje sammanträde eller vid varje nytt ärende.² Att göra detta på varje fråga riskerar att skapa omständliga och långa sammanträden, och rekommenderas därför inte av förvaltningen.
- c) Mötet hålls som vanligt, utan yttranderätt för allmänheten, men vid pausen ges medverkande allmänhet möjlighet att diskutera frågor med politikerna.

Utifrån uppgifter som förvaltningen har tagit del av kring de tidigare stadsområdenas offentliga sammanträden påverkades inte allmänhetens deltagandegrad om mötena var förlagda under förmiddag, eftermiddag eller kväll.

Vid beslut om att göra nämndens sammanträden offentliga förespråkar förvaltningen alternativ

² A. Danielsson, Kommunal nämndadministration, 2015, 6 uppl., s. 143.

a). Oavsett vilken lösning nämnden väljer skulle sammanträden sannolikt bli längre. Detta dels med anledning av eventuella frågor som ställs av åhörarna, dels då fler personer i lokalen kan förväntas leda till att vissa praktiska moment som t.ex. in- och utpassering kommer att ta längre tid. Förvaltningen föreslår därför att nämndens sammanträden även fortsättningsvis startar kl. 09:00 och att den preliminära sluttiden vid sammanträden där allmänheten får delta bestäms till kl. 12:30.

Upplysningsvis är samtliga av nämndens sammanträden för år 2020 inplanerade och lokaler bokade. Nämndens eventuella beslut kring ändrad sammanträdestid kan därmed komma att få påverkan för hanteringen av årets resterande sammanträden.

Sammanfattningsvis anser förvaltningen att nämndens sammanträden även fortsatt bör starta klockan 09:00 och föreslår att första halvtimmen avsätts till frågestund för allmänheten. Finns inga frågor startar mötet direkt. Bedömning görs att sammanträdena riskerar att pågå längre tid men med föreslagna åtgärder finns inga hinder för nämnden att ha öppna sammanträden.

Uppföljning och utvärdering

I det fall nämnden beslutar om att hålla offentliga sammanträden är förvaltningen av uppfattningen att uppföljning och utvärdering bör genomföras sex månader efter införandet.

Grundskoleförvaltningens bedömning

Sammanfattningsvis bedömer grundskoleförvaltningen att det är möjligt att ha offentliga nämndsamtalen, men att flera åtgärder då behöver vidtas och att vissa frågor behöver utredas vidare.

Ansvariga

Laila Herner Enhetschef

Anette Enhav Avdelningschef

Anders Malmquist Förvaltningschef